

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Бізнес-статистика та аналітика»
(назва освітньої програми)

на тему:
**«Статистична оцінка стану та перспектив ринку праці
в Україні»**

Виконавець:

Студентка факультету економіки та
управління підприємництвом

Пруденко А.А. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Самотоєнкова О.В. _____

ОДЕСА – 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Одним із найбільш значущих показників сучасного стану та розвитку економіки будь-якої держави є ринок праці, який визначає ефективність державної політики, а також ступінь здійсненості програм працевлаштування та соціального захисту населення. Крім того, ринок праці виступає найважливішим індикатором рівня життя населення. Зайнятість та безробіття є ключовими макроекономічними показниками ринку праці. На їх основі здійснюється оцінка поточних тенденцій та перспектив розвитку економіки, інвестиційної привабливості країни та регіонів, ризиків та можливостей для ефективного ведення бізнесу.

Формування ринку праці як соціального інституту об'єктивно обумовлено тенденціями соціально-економічного розвитку України. Сьогодні питання стоїть не про створення ринку праці, який фактично існує, а про його приведення в оптимальний стан, де є можливість вільного вибору місця та форми застосування робочої сили. Ринок праці як соціальний інститут служить основою та результатом соціальних та економічних дій людей, соціальних спільностей.

Аналіз ринку праці є невід'ємною частиною економіко-соціальної статистики, яка дозволяє оцінити стан та розвиток економіки України. У процесі прийняття управлінських рішень щодо соціально-економічних процесів різних рівнях важливу роль грає найбільш ймовірнісна оцінка майбутнього. Регулювання на макроекономічному рівні чисельності безробітних також переважно визначається за допомогою аналітичного прогнозу.

Вивченню формування та розвитку ринку праці в ретроспективному та сучасному аспектах присвячені наукові розробки багатьох вітчизняних науковців: З. Бараник, Л.Волянська-Савчук, С. Герасименко, С. Гречанівська, С. Заєць, О. Корепанов, М. Куцеволова, Т. Павлюк, Т. Паустовська, А.

Ревенко, В. Рубежанська, Т. Федотова, І. Хлівна, О. Христенко, І. Цимбалюк, О. Чернявська, Р. Шабанов, О. Шубалий та інші.

Вищевикладені обставини та зумовили актуальність теми дослідження з теоретичної та практичної позицій, визначили його мету та завдання, теоретичну та практичну значимість.

Метою кваліфікаційної роботи є статистична оцінка стану та перспектив ринку праці в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

1. Розглянути поняття та сутність ринку праці.
2. З'ясувати напрями та показники статистичної оцінки стану ринку праці.
3. Розкрити методи статистичної оцінки ринку праці.
4. Здійснити статистичний аналіз показників динаміки робочої сили та зайнятості населення в Україні.
5. Оцінити структуру робочої сили та зайнятості населення.
6. Провести оцінку попиту і пропозиції робочої сили на ринку праці в Україні.
7. Проаналізувати динаміку рівня безробіття в Україні та здійснити міжнародні порівняння.
8. Оцінити диференціацію регіонів України за рівнем безробіття.
9. Провести кореляційно-регресійний аналіз впливу чинників на рівень безробіття в Україні.

Об'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі виступає ринок праці.

Предметом дослідження є показники стану та розвитку ринку праці в Україні.

Методи дослідження. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи широко використовувалися загальнонаукові методи – порівняння, аналіз, синтез, дедукція індукція, а також методи статистичного дослідження: аналіз динаміки та структури зрушень, зведення та угруповання матеріалів

статистичного дослідження, класифікація та прогнозування, кореляційний та регресійний аналіз, табличні та графічні методи подання статистичних даних. В процесі формулювання висновків використовувалися методи наукового абстрагування та узагальнення.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Інформаційною базою дослідження є базові постулати теорії статистики, методологічні розробки вітчизняних вчених в галузі аналізу соціально-економічних процесів, вивчення кількісної сторони безробіття та зайнятості населення (структури та динаміки), прогнозування та моделювання розвитку соціальних процесів, а також методичні рекомендації та офіційні дані Державної служби статистики України та її територіальних підрозділів, публікації наукової періодики, присвячені проблемам статистичного дослідження ключових показників розвитку ринку праці.

При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались комп'ютерні програми Microsoft Word і Microsoft Excel.

Публікації. Основні результати дослідження, висновки і рекомендації представлені на науковій студентській конференції ОНЕУ (опубліковано тези доповіді [Пруденко А. А. Затребувані професії на сучасному ринку праці України. Матеріали III підсумкової науково-практичної студентської конференції ОНЕУ «Сучасні виклики економіки». – Одеса, ОНЕУ, 2023. – С. 266-267.]), на Міжнародній науково-практичній конференції (опубліковано тези доповіді [Пруденко А. А., Самоєнкова О. В. Оцінка попиту і пропозиції робочої сили на ринку праці в Україні. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті професора А. З. Підгорного «Актуальні аспекти статистичної науки і практики». – Одеса, ОНЕУ, 2023. – С. 74-77.]) та опубліковані в науковій статті [Пруденко А. А. Попит і пропозиція робочої сили на сучасному ринку праці. [Текст] / А. А. Пруденко, О. В. Самоєнкова // Статистика – інструмент соціально-економічних

досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 9. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2023. – С. 80-88.].

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто поняття і сутність ринку праці. Розглянуті теоретичні та методологічні основи статистичного дослідження ринку праці. Наведено методологію статистичного аналізу показників стану і розвитку ринку.

У другому розділі проведено статистичне дослідження кількості та зайнятості робочої сили в Україні за період 2010 – 2021 роки. Проаналізована структура робочої сили та зайнятості населення, здійснена оцінка попиту і пропозиції робочої сили на ринку праці в Україні.

У третьому розділі проаналізовано динаміку рівня безробіття в Україні та здійснено міжнародні порівняння за рівнем безробіття. Для оцінки диференціації регіонів України за рівнем безробіття здійснено групування регіонів за цим показником. Проведено кореляційно-регресійний аналіз впливу чинників на рівень безробіття в Україні.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження ринку праці в Україні, дозволяють зробити наступні висновки.

1. Сучасний ринок праці слід розглядати як складну соціально-економічну систему, в основі якої лежать сукупні суспільні відношення «працівник-роботодавець», що є взаємодією між ними на всіх етапах їх спільного функціонування. Це найважливіший інститут ринкової економіки, де перетинаються інтереси як роботодавців так і працівників, відзеркалюються усі соціально-економічні, демографічні, політичні процеси.

2. Напрями статистичної оцінки ринку праці визначаються міжнародними та національними правовими актами в сфері соціально-економічної політики та статистики. Ці напрями включають оцінку

економічної активності населення, зайнятості та безробіття, оплати праці, робочого часу, трудових конфліктів, умов праці працюючих, складу кадрів органів державної влади та місцевого самоврядування, міжнародної трудової міграції тощо. Кожен напрямок передбачає розрахунок цілої низки статистичних показників.

3. Статистична оцінка ринку праці здійснюється за допомогою системи специфічних та економіко-математичних методів, а також статистичних прийомів. Специфічні методи включають індексний, вибірковий, методи статистичних групувань, відносних та середніх величин, масового статистичного спостереження. Економіко-математичні методи включають методи аналітичного групування, кореляційно-регресійний аналіз, множинну кореляцію. Статистичні прийоми включають горизонтальний часовий та вертикальний структурний аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних коефіцієнтів, порівняльний аналіз, факторний аналіз.

4. Чисельність робочої сили в Україні має чітку тенденцію до скорочення. В середньому щорічно за останні 12 років вона скорочувалася на 324,8 тис. осіб. Таке скорочення обумовлене зниженням чисельності зайнятого населення, яке за 12 років знизилося на 3570,2 тис. осіб. В середньому кожен рік воно скорочувалося на 324,6 тис. осіб. Друга складова робочої сили, безробітне населення, за період з 2010 року по 2021 рік скоротилася на 2,3 тис. осіб. В середньому кожен рік воно скорочувалося на 0,2 тис. осіб. Проведений аналіз дозволив зробити висновок про те, що сукупність зайнятого та безробітного населення є однорідною та типовою, а їх варіація є слабкою.

5. В Україні в структурі робочої сили переважає зайняте населення, на долю якого припадає більше 90% робочої сили. При цьому його частка має тенденцію до поступового скорочення, відповідно зростає частка безробітних. Серед безробітних переважають чоловіки, однак прослідковується тенденція до зрівняння частки чоловіків та жінок за останні 12 років. Також переважає частка безробітних в сільській місцевості (в 2

рази) порівняно з міською, що пов'язано з сезонним характером сільського господарства.

6. В Україні спостерігається незбалансованість на ринку праці між попитом та пропозицією. За офіційними даними Державної служби зайнятості кількість зареєстрованих безробітних в Україні суттєво перевищує кількість вакансій, які зареєстровані в службі. Це обумовлює значну кількість зареєстрованих безробітних в розрахунку на 1 наявну вакансію в 2010-2021 роках, яка зростає до 2015 року, скрочується до 2019 року і знову починає зростати. Найбільша незбалансованість на ринку праці спостерігається по таким професійним групам, як кваліфіковані робітники сільського господарства та службовці й керівники, а за видами економічної діяльності по сільському господарстві. В розрізі місяців відсутня чітко виражена сезонність – в окремі роки незбалансованість ринку зростає в зимні місяці, в інші – навпаки – в літні.

7. Рівень безробіття в Україні має чітку тенденцію до зростання за останні 12 років. З 2010 року, коли він був 8,8%, він зріс до 10,3% в 2021 році. тобто на 1,5%-х пунктів. Порівнюючи цей показник з аналогічним показником в окремих країнах ЄС, варто відзначити, що в 2010-2013 роках він був співставним і навіть нижчим від окремих країн, але в подальшому – зі стабілізацією економік цих країн, рівень безробіття в Україні почав суттєво відставати від такого ж показника в європейських країнах. Лише в Греції та Іспанії в 2021 р. він перевищував український показник.

8. Проаналізований рівень безробіття дозволив згрупувати регіони України в 4 групи з дуже низьким, низьким, середній та високим рівнем безробіття. Було встановлено, що у більшості регіонів рівень безробіття складав 10,2%, при цьому половина регіонів мала рівень безробіття у розмірі менше 9,9%, а інша частина – більше 9,9%.

9. Розроблена кореляційно-регресійна модель дозволяє звернути значну увагу на виділені у ній фактори впливу на рівень безробіття та надає змогу ефективніше їх використовувати при прогнозуванні.

АНОТАЦІЯ

Пруденко А. А. «Статистична оцінка стану та перспектив ринку праці в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

«051 «Економіка»»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Бізнес-статистика та аналітика»

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Об'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі виступає ринок праці.

У кваліфікаційній роботі розглянуті теоретичні та методологічні основи статистичного дослідження ринку праці. Наведено методологію статистичного аналізу показників стану і розвитку ринку. Проведено статистичне дослідження кількості та зайнятості робочої сили в Україні за період 2010-2021 роки. Досліджено показники попиту і пропозиції робочої сили на сучасному ринку праці України, визначено співвідношення між ними по окремим професійним групам і за видами економічної діяльності. Проаналізовано динаміку рівня безробіття в Україні та здійснено міжнародні порівняння за рівнем безробіття. Проведено регіональний аналіз та визначено диференціацію регіонів України за рівнем безробіття. Виконано кореляційно-регресійний аналіз впливу чинників на рівень безробіття в Україні.

Визначено тенденції подальшого розвитку ринку праці в Україні.

Ключові слова: ринок праці, статистична оцінка, безробіття, зайнятість, населення, структура робочої сили, попит та пропозиція.

ANNOTATION

A. A. Prudenko "Statistical assessment of the state and prospects of the labor market in Ukraine."

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in a specialty

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in special 051 «Economics»

for the educational program "Business Statistics and Analytics"

Odessa National University of Economics. - Odesa, 2023.

The bachelor's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources and appendices. The object of research in the qualification work is the labor market.

The theoretical and methodological foundations of the statistical study of the labor market are considered in the qualification work. The methodology of statistical analysis of indicators of the state and development of the market is given. A statistical study of the number and employment of the workforce in Ukraine for the period 2010-2021 was conducted. The indicators of demand and supply of labor force in the modern labor market of Ukraine were studied, the ratio between them was determined by individual professional groups and by types of economic activity. The dynamics of the level of unemployment in Ukraine were analyzed and international comparisons were made by the level of unemployment. A regional analysis was carried out and the differentiation of the regions of Ukraine by the level of unemployment was determined. A correlation-regression analysis of the influence of factors on the level of unemployment in Ukraine was performed.

The trends of the further development of the labor market in Ukraine have been determined

Key words: labor market, statistical assessment, unemployment, employment, population, labor force structure, demand and supply.